

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна 1. прим. в таборі 3 ф.)
„ „ „ поза таб. 4 ф.)
На місяць в таборі . . . 25 ф.
„ „ „ поза таб. . . 30 ф.
На 3 місяці в таборі . . . 75 ф.
„ „ „ поза таб. . . 90 ф.

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕЦЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Видав. „Видавниче Товариство імени В. Грінченка“.

Ч. 33. (80).

Четвер, 24. травня 1917.

Рік III.

Український педагогічний з'їзд у Києві.

Про український педагогічний з'їзд у Києві „Кієвская Мисль“ з 19 (6) цвітня подає такий звіт:

Вчора відкрито в Педагогічній Музею з'їзд українських педагогів. З'їзд дуже численний. Не зважаючи на короткий речинець, в який прийшлося організувати з'їзд, зібралось на перше засідання коло 500 людей. Відкрив з'їзд президент українського Товариства поширення рідної просвіти І. Стещенко, що пропонував зібраним пошанувати пам'ять покійних борців за вільну українську національну школу „не злим, тихим словом.“ Відслідковано „Вічна пам'ять.“

Председателем з'їзду, вибрано приватного доцента Сушицького, товаришем председателя І. Стещенко, а секретарями: Дорошкевича, Лепецького, Черова й Іванецького.

Председатель з'їзду покликує на запити провінціального учительства, ставить завданням з'їзду виробити основи для української передової народної школи, а потім вже по можливості середньої і вищої школи.

Потім председатель ставить перед з'їздом завдання прийняти присутного в залі першого українського попечителя київського округу М. Василенка. З'їзд гаряче вітає попечителя. Оплески довго не замовкають. У своїй відповіді на привіт попечителя округу в українській мові заявляє, що такий гарячий привіт кладе на нього обов'язок. З свого боку попечитель вітає перший свобідний з'їзд українських педагогів і закликає його до творчої праці, подиктованої революцією. „З'їзд—говорить Василенко—вийшов з народних кругів. Програму виробили українські громадянські діячі, а не урядники. Треба на нонім ґрунті, ґрунті братства й рівності народів, будувати дуже відповідальну справу. Делікатна педагогічна справа вимагає особливо обережного поступовання. На місці одної деспотії не можна поставити другої. Потрібний союз рівних. І меншість повинна бути забезпечена. Це повинно бути гаслом з'їзду. Накінець попечитель просить педагогів вказати, як підійти до великої національної справи.

На пропозицію председателя з'їзд просить М. Василенка зайняти почесне місце в президії з'їзду.

Виголошують дуже численні привіти: від Центральної Української Ради, Товариства поширення української просвіти, петроградського ук-

раїнського Благодійного Товариства, подільської губернської земської управи і подільської „Просвіти“, київської „Просвіти“, волинського учительського з'їзду, курських російських учителів, прилуцької „Просвіти“ і прилуцької філії місцевого педагогічного товариства, катеринославської „Просвіти“, одеських учителів і слухачів Миколаївського інституту, українського духовенства (свящ. П. Погорілко), галицьких учителів з міста Чорткова (які „длинним дивом“ не опинилися в царських тюрмах), томських Українців, Союзу Українців автономистів федералістів (С. Русова), черкаських учителів, каменецько-подільської городської управи, учителів уманського повіту, бердичівської „Просвіти“, чигиринської земської управи, золотонішських учителів, Т. Лубанця, харківських учителів, переяславської „Просвіти“, миколаївської „Просвіти“, Товариства допомоги учителів київської губернії, учителів з міста Зінькова, українських соціал-революціонерів, української студентської Ради, юнкерів з Чугулува, лубенського громадського комітету, центрального українського кооперативу. Вислухано телеграми від народного учителя Максимчука з армії і від тернопільських українських учителів.

З усіх привітів особливо вибирався виступ проф. М. Грушевського, що викликав бурю оплесків і привіт від Українського Воєнного Клубу. Промова представника клубу офіцера Міхновського про те, що „український салдат вітає українського учителя і готов боронити його“, викликає сильне враження. Не менше гаряче відкликається з'їзд на пропозицію І. Стещенко привітати представника київської губернської земської управи, відомого українського педагога В. Прокоповича, що був жертвою старого режиму в боротьбі за українську національну школу. В. Прокопович, відповідаючи на привіт, заявляє, що його усунули зі старої школи за виступ на всеросійським педагогічній з'їзді, де він говорив від імени зорганізованого українського учительства,—тому був одним з багатьох.

По привітах з'їзд приймає пропозицію председателя вислати телеграму міністрові народної просвіти А. Мануйлову. Гарячу дискусію викликає питання про те, в якій мові треба вислати телеграму. Більшість 175 проти 170 голосів ухва-

лено вислати телеграму в українській мові. Телеграма такого змісту:

„Перший всеукраїнський з'їзд учителів нижчої, середньої і вищої школи, скликаний у Києві, посилав привіт вам і у вашій особі всьому тимчасовому правительству. З'їзд, приступаючи до розроблення питань, зв'язаних з українізацією всіх типів шкіл на Україні заявляє, що в своїм свобіднім краю українське учительство, скидаючи з народних кайдани репресії старого режиму, всіма доступними засобами буде хоронити культурних прав тих народностей, які творять меншість на території України. Заразом з'їзд висловлює переконання, що тимчасове правительство забезпечить усі права українського народу на його культурний, політичний і економічний розвиток. Українське учительство вважає своїм обов'язком піддержувати всі розпорядки тимчасового правительства, наскільки вони торкаються укріплення і розвитку завойованої народом волі та задоволення всіх потреб українського народу, можливого тільки на основах територіально-національної автономії“.

Вислухано таких рефератів спільного засідання:

- 1) Про українську самоосвіту—Пугача.
- 2) Метод українізації народної школи різних типів—Ковалькова.
- 3) Закон божий у школі—о. Погорілка.
- 4) Про складання кадрів учителів—Дурдуковського.

По дискусії з'їзд прийняв такі резолюції.

Всеукраїнський педагогічний з'їзд вважає необхідним:

- 1) Заснування головної української шкільної ради для організації народної освіти на Україні. Виготовити проєкт ради і здійснити її організацію поручається Українській Центральній Раді.
- 2) Поставити до повітових і губернських земств і городів України домагання утворення українських бібліотек для учителів, шкіл і народу
- 3) Зорганізувати педагогічні курси для підготовки інструкторів і лекторів у повітових і губернських городах.
- 4) Зукраїнізувати від осені с. р. учительські семінарії й інститути України.
- 5) Завести при університеті і курсах при наукових округах кафедр української мови і українознавства для підготовки учителів середніх шкіл.
- 6) Вести виклад закону божого

в українських народних школах в українській мові.

7) Духовна школа на Україні повинна бути українською.

„Кієвская Мисль“ з дня 20. (7) цвітня доносить про з'їзд ще ось що:

Вчора скінчився перший свобідний український педагогічний з'їзд. По засіданнях окремих секцій (середньої, вищої і нижчої школи), де прочитано ряд рефератів, сильне зібрання прийняло отці резолюції (крім поданих вище).

Резолюції в справі вищої школи:

1) Не ухвалюючи наперед, як аложити ся наука у вищих школах на Україні, в якій мірі будуть потрібні вищі школи мішані що до мови науки, або окремі школи з рідною мовою науки, необхідно зараз звернути ся до українських учительських робітників у вищих школах, що живуть поза територією України, пропонує їм негайно перенести свої виклади на Україну.

2) Звернути ся до тих професорів і учителів вищих шкіл на Україні, що опановують українську мову, закликає зараз прийти в своїх лекціях до своєї мови, або бодай відкривати паралельні курси в своїй мові.

3) Просити Центральну Українську Раду звернути ся до міністра народної просвіти і до вищих шкіл на Україні з тим, щоби вони великими способами облекчили питання викладів в українській мові.

4) Для здійснення тих резолюцій заснувати зараз секцію вищої школи при Українським Науковим Товаристві у Києві.

5) Просити Центральну Українську Раду прийняти під увагу бажання основання шкільної секції, якої не основано шкільної всеукраїнської ради, і для її забезпечення добавити ся піддержки від правительства і місцевої самоуправи для підготовки професорських сил, приготування українських курсів, утворення паралельних кафедр з викладами на українській мові.

6) В інтересах розвитку українознавства конче потрібні основання або реорганізація публичних бібліотек у більших центрах України, даючи в них центральне місце українській літературі і українознавству, перенесення на Україну архівних українських матеріалів з інших архівів і концентрація їх у національній архіві України; перенесення і упорядкування в національній музею України предметів української старовини, які вивезено в різні державні і публичні музеї поза Україною.

7) З'їзд вітає намір Українського Наукового Товариства приступити до організації Академії Наук, як необхідного органу для розвитку українознавства, загалом науки в українській мові.

8) З'їзд постановляє, що крім тих 4 кафедр, які задумало правитель-ство завести у висших школах на Україні, себто історії України, літератури, мови та права, зараз потрібні від 1917/18 академічного року утворити ще 3 кафедри: історії української етнографії з оглядом народної поезії, географії та штуки.

Резолюції в справі середньої школи:

1) Українські середні школи повинні бути основані в найближчій часі;

2) удержувати їх треба засобами казни;

3) в першу чергу треба відкрити гімназії;

4) середня школа повинна бути а кведукційною наукою;

5) основувати всі середні школи не тільки по більших містах, але й по селах, а де населення цілком українське, українізувати і старі школи;

6) професійні школи відкривається по можливості;

7) наука української мови історії й літератури обов'язкова в усіх школах на Україні;

8) в тих школах, де ученики в більшості Українці, в приготівляючій і в 1-ій класі наука зовсім українська, в інших класах український виклад тільки мови і предметів українознавства, але по двох роках в усіх тих школах наука зовсім українська;

9) при українських гімназіях творять ся російські паралелки там, де того вимагає значна меншість Великорусів.

10) там, де покажуть ся значна меншість українських дітей, забезпечується виклад української мови;

11) укладаючи підручники, треба ввійти в порозуміння що до термінології з Галичанами, щоб установити єдність для всієї України;

12) всі педагогічні інститути, курси, школи і класи треба українізувати зовсім зараз, заводячи українознавство;

13) у висших школах, що випускають учителів, невідложно засновують ся кафедри українознавства;

14) з'їзд, сподіваючи ся негайної організації центральної української Шкільної Ради, просить її скласти можливо скорше новий з'їзд українських учителів і громадянських діячів для обговорення основ і плану утворення національно-демократичної школи на Україні.

Резолюції в справі нижчої школи:

1) Для розвитку української національної школи і поправки буття учителя з'їзд уважає необхідним тепер вже організувати філії всеукраїнського шкільного товариства.

2) З'їзд уважає необхідним заснувати український педагогічний журнал.

3) Треба конче видати новими виданнями в потрібній кількості ті підручники для народної школи, які є вже. Перегляд підручників і уклад нових повірити існуючим предметним комісіям при товаристві шкільної освіти.

4) Вибір підручника, а також методу викладу лишається до волі учителя.

5) В педагогічних інтересах, а також збогачення літературної мови треба конче перший рік науки вести на основі підручників, приложених до діалектичних і інших окремішностей в данній місцевості, і тільки від другого року повинен бути ступенний перехід до підручників, написаних спільною літературною загальною мовою. Українізацію одно-класових шкіл треба здійснити від початку нового шкільного року. Російську мову, як предмет науки, треба викладати від третього року науки.

6) У висших початкових школах українізацію треба перевести що до мови викладу ступнево, відповідно до педагогічного такту. Виклад української мови й літератури, історії, географії й етнографії України, повинен бути у всіх школах сього типу.

7) В двокласових сільських школах, в першій класі від нового року, повинна бути переведена повна українізація, в другій класі заводять ся вщещ названі предмети українознавства, як обов'язкові.

8) При українізації початкових шкіл усіх типів треба зберігати крім того забезпечення прав меншости національних груп України.

9) Для забезпечення кращого поставлення справи народної просвіти на Україні з'їзд уважає необхідним, аби особи, що досі займали педагогічні обов'язки, а не були педагогами, тільки були шкідливими дійсно для народної просвіти України „карієровичами“—були негайно усунені від обов'язків, які сповняють, і замінені іншими особами.

10) Гарячі дискусії викликали піднесені одним з учасників з'їзду питання про відкликання з армії популярних серед народу учителів у заміну за чини поліції і жандармерії, які відсилають ся до армії, але з огляду на загально-державну властивість і політичний такт більшість з'їзду висловила ся негативно до піднесеного питання, не ухваливши ніякої резолюції.

Цікаві й найживіші дискусії викликали питання про усунення ворогів шкільної української справи з їх місць, про науку російської мови і божого закону в початковій школі та про українізацію середньої школи.

Щодо першого питання найцікавіший вступ п. Лещенка. Бесідник закликуював аудиторію в питання про усунення небажаного елемента з педагогічного поля—не йти старими шляхами. З окрема, що торкається відношення до „югоруссов“ в педагогії, які організують ся в Київі, Лещенко радить: „Підждемо на дла, а тоді будемо видавати свою думку про них. Не треба робити їх героями своїми необережними виступами. Не треба вносити в чисту справу не чисті засоби. Як зараз піти шляхом усунення, ренегати потягнуть за собою помірковані елементи, які хитають ся“.

В обороні викладав російської мови (від 3. року) в початковій школі, висловлювало ся кілька бесідників. Особливо цікаві були промови д. Левицького (директора та-

ганрозької комерційної школи) і інших. Д. Левицький настоював на необхідности поліпшення російської мови у початковій школі, виходячи з практичних засад (необхідність знання російської мови для українських робітничих мас при роботі в неукраїнських губерніях), політичних (на приклад федеративних злучених держав, де в школах усіх держав вчать і загальної державної мови) і літературних. Особливо цікаві останні погляди автора: російська література, що виховала під ідейним оглядом цілі покоління Українців, що помогла виробленню їх громадянських ідеалів, така богата і велика, що її треба читати в оригіналі, а не в перекладі. Тим бесідник зовсім не хоче зменшати значіння української літератури. Відповідь противної сторони (Галичанин, учитель Хомик) опирала ся головню на тім, що творячи права державности для української мови, не можна принципіально полишати російської мови в початковій школі. Резолюцію за поліпшенням російської мови в початковій школі прийняла величезна більшість.

Питання про поліпшення божого закону в початковій школі, як обов'язкового предмету, по довгих дебатах вкінці знято з денного порядку, аж до часу порішення питання загалом про нову програму початкової школи, обговорення котрої з'їзд відложив на будучий час.

Пропозицію викликала питання про українізацію середньої школи. Один з учителів вніс програму в тім зміслі, щоб з'їзд, висловлюючи ся за обов'язковою українізацією середньої школи, мав на оці тільки школи удержувані засобами казни, а не приватні. Такої поправки не поставлено під голосованне.

Перед замкненням з'їзду вислухано знов нові привіти, які наспіли, промову І. Огієнка, який запропонував послати привіт товаришам

учителям в стрілецьких ровах, виступ представника петроградської Ради солдатських депутатів (Україня, внука Тараса Шевченка) Останія блискуча і краснорічна промова проборотьбу в дні революції петроградських українських солдатів викликала бурю оплесків.

З'їзд закрито по кінцевій промові председателя того дня, котрий висловив свою радість, що справу рідної української школи, яку поволю підготувляли давні покоління взяли тепер в руки повні сил молоді українські діячі. Заки розійшли ся, члени з'їзду відспівали „Заповіт“ Шевченка і „вічна пам'ять“ товаришам, що впали в боротьбі за волю.

„Ціло“.

В Шевченкові роковини.

Читаю „Кобзаря“ й дивне враження Ворухить мною. Ніби покоління Давні говорять віщими устами. А мова їх—раз добрий голос мами. М'який, пестливий, ніби запах квітки,

То знов сумний, як ревний плач сирітки, То голосний, як грохот того грому, Що грішну підпалив Содому

Огнем, якого загасити годі... Отсей огонь Ти розпалив в народі,

І розгорить ся він в пожежі море І з димом пустить все, що подле, хоре, Не двалчячись—чуже, чи власне, рідне,

Але істновання свободного не гідне, Істновання правдивої людини... Читаю „Кобзаря“ і вірю в прихід днини

По ночі темній, що віки тріває... Таку то силу віще слово має. Іван Певний.

РЕВОЛЮЦІЯ В РОСІЇ й МИР.

Автономія України.

Із Стокгольму доносять: Петроградські дневники оголошують урядовий комунікат, після якого провізоричне правительство надало Україні обіщезву автономію. У військових справах Україна буде підчинена спільній управі в Петрограді, а за те одержать судову й просвітну самоуправу.

Від себе додаєм, що самоуправа без українського війська, то—вилами на воді писаний закон. Російське правительство тим законом дало менше, як вже тепер є на Україні. Український конгрес хоче вільної України у федерації республік; молодіж України, як мінімум своїх домагань, ставить федерацію свободних демократичних республік, в якій Україна буде свободною демократичною республікою. А ця автономія національно-культурна, яку дає російське правительство, без війська—се тільки вивоз Росії до України, щоб вона вивисила стяг повної державної самостійности й відірвання від Росії!

Установчі збори України.

З Копенгаги доносить данська часопись „Берлінгске Tidende“ дня

19. травня вість з Петрограду: Часопись „Рабочая“ остерігає у передовиці перед стремліннями відірвання України і пише:

Надходять занепокоючі відомости з України. Після звідомлення комісарів ради робочих і солдатів можна судити, що на Україні є дуже сильні федеративні стремління. Вони змагають ся до цілковитого відірвання України від Росії і до складання незалежних Установчих Національних Зборів України. („Франфуртер Цайтунг“ з 21. мая, веч. номер).

Так бачимо, наша думка стає ділом!

Конгрес депутатів війська України.

З Базеля сповіщає агенція Гава-са з дня 21. травня: Конгрес депутатів (послів) війська України порішив, зажадати від тимчасового правительства негайного проголошення основи національної автономії України і як перший крок до здійснення тої основи—сотворення окремого становища міністра для справ України в кабінеті.

Франфуртер Цайтунг 22. травня (2. ранній номер).

Творення українського війська з волі народу.

Як звісно Рада робочих і солдатів заявила ся проти творення українського війська, а отже українське пресове бюро в Львові подає відомість за російськими часописами:

Ген. Бруслов в телеграмі до українських міродатних кругів уповажнив їх до творення українських полків. Наслідком того запанував серед населення великий ентузіазм, (одушевлення). В однім Житомері більше як 25.000 дезертирів заявили бажання вернути до служби в українських полках.

Встає Україна з запорожської крові і кости! Це військо оборонить її від опікунів!

Австрійські Українці на мировій соціалістичній конференції.

Зі Штокгольму доносить шведське телеграфічне бюро: Міжнародна соціалістична конференція одержала телеграфічне повідомлення, що українська соціалістична партія в Австрії висилає на конференцію до Штокгольму Володимира Темницького і д-ра Миколю Ганкевича. Надіємо ся, що й російська Україна не лишиться без представників в такій важній хвилі, де Поляки являють ся з обох боків воєнної лінії з гострою жадобою на нашу землю.

Програма нового правительств.

Після звідомлення петроградської телеграфічної агенції новоутворене тимчасове правительтво оголосило заяву такого змісту:

Новоутворене, скріплене правительтво заявляє, що воно здійснить думки свободи, рівности й братерства, під якими зродила ся російська революція. В заграничній політиці відкидає воно кожну думку окремого мира і явно ставить цілю будову загального мира, який не буде оснований на поневоленні інших народів, а ні на загарбанні їх національного добра, ані не буде жадати насильно земель і відшкодовань на основі права самоозначення народів (!) Воно підіймає ся довести до згоди всіх союзників на програмі, проголошеній 9. квітня. Перевірено, що поразення Росії й союзників неможливе, вірить воно, що революційне військо не дозволить німецькій армії знищити західних союзників, щоби вона могла кинути на нас цілою силою свого оружжя. Скріплене основ демократизації війська і скріплене його бойової сили так до наступу як до оборони—се найважливіше завдання тимчасового правительства.

Воно буде поборювати господарську беззаконність краю, що доторкаєт ся витвору, транспорту, виміни і розділу плодів. Що до поділу земель—то рішення оставляє ся Установчим Зборам. Що до фінансів—звернуть ся увагу на безпосередне уподаткування посідаючих клас. Воно буде старати ся всіма силами скликати як можна найскоріше Установчі Збори до Петрограду. А там часом ждає довіря й підпори серед суспільности, щоби побороти всі спроби протиреволюції, або незаконні насильні анархістичні зачі.

Внутрішній розклад Росії.

Леонід Андреев оголосив в „Русській Волі“ патетичну статю, яка зробила велике вражіння. Він пише:

„Росія висить над небезпекою смерті. Ніхто не знає, чи вона по половині року, або після місяця буде жити, чи пропаде. Вже панує частинний голод. Хто знає, що між тим може стати ся? Може ще потягнемо ся далі яку хвилю, та може вже слідуєчого тижня покине голодуюча армія свої окопи і розліється по краю, нищучи все без спожаління. Наших приятелів і союзників ми вже майже зрадили. Дійсно маєм ми вже на фронті окремих мир з Німеччиною. Курс рубля упадає, „позичка свободи“—яка наруга над свободою! Рішуче і гостро відійшла від нас Фінляндія, та Фінляндія, яка говорить до нас тепер вічливо, як дорогий суєд. Тай Україна хоче більше, як простої автономії. Сибір дивить ся на нас так дивно чужо. Чи се не є те, що нас хочуть опустити всі, як умираючого!“

У відповідь Андрееву може Україна відповісти: Де були ті поступові круги Росії з письменниками Толстим і Андреевим на чолі, як Росія давила Україну? Чи підняв ся хоч один голос великих письменників проти насильства українського слова 1876 р.? Чи хоч один голос „поступових“ протестував проти стягнення мільонів з України на користь центра? Чи хоч один голос заговорив проти насильства над українською культурою в Галичині? Всі „поступові“ славили Україну, де „всю обільем димет, где реки льют ся чіще сребра“, а народ її гнали Москалі голодом і визиском у Сибір. Всі „поступові“ любили українські пісні і гопака, щоби насміяти ся з „хакла“, що на велич Росії складав кров і кість і піт—за це відібрали йому імя і заслїпили йому очі? Всі славили взором Гоголя, генія, котрого вкрала в України Росія з його сміхом і сатирою собі на горе! А й тепер ще—як ставить ся нова Росія до утворення українського війська?—як царі-централісти! Стржа, салітра і динаміт Кибальчича з сатирою Гоголя розсаджують велику тюрму народів і ніщо не спинить, не вратує старої будівлі царів московських—

„Церква—домовина
Розвалить ся, а з під неї
Встане Україна!“—

Ген. Алексєєв про кінець війни.

Ген. Алексєєв, запитаний про російську готовість до війни, відповів: Всі народи є такі утомлені і безсилі, що можуть вести сю титанічну боротьбу найдовше чотири місяці, тому що вичерпають ся всі сили в людях і матерьяльних засобах, передовсім в засобах поживи. Наші союзники вірять ще в остаточну побіду. Ми не думаємо вже про побіду, ми мріємо радніще про мирне і внутрішнє життя. Нашу надію покладаю я на розсудок російського народу і надію ся, що нам ще вдасть ся поклати труднощі найшпільшою хвилі.

Установчі збори в Росії.

Плеханов не вірить у скликання осібних Установчих Зборів і хоче спонукати Думу і раду робочих та

салдатів з московським селянським зїздом до проголошення себе Установчими Зборам. Та се була би велика кривда для поневолених націй, які не мали би там представників—і се було би тільки причиною до розриву всіх поневолених народів з Росією і скликання Установчих Зборів поневолених народів до Києва.

„Політкен“ (Копенгага) доносить з Петрограду: В правительствених кругах панує погляд, що Установчі Збори можуть зібратися найдалі до 1. листопаду. Приготовлення робить особний відділ, іменованний правительством, в яким є представники всіх партій. Активно і пасивно право виборче одержують всі громадяне понад 20 років життя. Воно простягаєт ся на родину Романових, тільки члени поваленого царського дому, які стоять під доглядом—мають активне (то є: можуть тільки голосувати), а не мають пасивного права (т. зн. не можуть бути вибрані послами на Установчі Збори).

Англійські труби про недугу Росії.

Петроградський кореспондент—„Дайлі Експрес“ представляє положення Росії дуже поважно загрозованим. Відділ ради робочих і солдатів відкидає вправді думку окремого мира, але хоче негайної алагоди з ворогом. Він схиляєт ся до компромісу за всяку ціну, тому його гасло є: ніяких здобутків і відшкодовань. Ходять вісті, що генерали й давні міністри хочуть удати ся до Москви, заснувати нове правительтво і відіяти Петроградів доставу поживи (то бажання Англії? Ред.) Тільки виступ сильного чоловіка може вратувати Росію, якої положення є розпучливе.

На вчерашнім конгресі селян подано до відома, що від Великодня не привозять вони ніякого збіжжя на залізницї ані на місця складу, тому не диво, що немає ніяких харчів для армії. Північні провінції стоять перед маревом голоду і належить боїти ся голодних бунтів.

Зїзд російських генералів.

Після донесення Гаваса зїбрали ся ген. Алексєєв, Драгоміров, Гурко і Бруслов у Петрограді. Вони подали звідомлення про положення на фронті й заявили ся за утворення зєднаного міністерства, та за номінацією Керенського міністром війни. Він має популярність серед солдатів і серед народу, який вірить, що він спасе Росію. В армії треба відновити дисципліну й бойовничий дух. Ген. Гурко й Бруслов взяли назад своє прохання про звільнення їх, яке вислали попередю.

Селянський конгрес в Петрограді.

Разом з конгресом селян українських губерній у Херсоні відбував ся конгрес селян в Петрограді. Він складав ся з 2000 осіб, з яких було 561 послів і багато посторонніх людей. Виступали Маслов, Брешковська, французький міністер Тома і міністер хліборобства Шингарьов. Він висловив надію, що селяне виплюють своїх синів для оборони краю і доставлять поживу для війська, без якої не можна ні провадити війни, ні заключити мира.

Японська тривога в Росії.

Зі Штокгольму доносять, що „Русській Інвард“ пише: В найближчих трьох місяцях настануть для Росії рішачі бої цілої війни. Недавно вернув ся предсідатель російсько-японської торговельної палати Стенков, який каже, що Японія робить горячкові приготування до війни. Японія має зі старим правительством угоду, на основі якої Японія є в праві колонізувати Сибір до Іркутська. Владивосток просто заштий Японцями. В Харбїні закупують Японці цілі загони землі. Тисячі Японців поселило ся в Якутську. Цілий Сибір аж по Іркутськ засипують Японці. Як прийде слушний час, Японія може тільки сконцентрувати війська в Іркутську, щоби обсадити увесь західний Сибір, який є зовсім безоборонний.

Представник „Утра Росії“ довідував ся про відносини Японії в японського посла.

Левїя подав відомість, що Росія, Англія й Франція порозуміли ся зі собою, як розділити між себе Кітай.

На запит, чи це правда, відповів англійський посол викрутнями, що він не хоче polemізувати з провідниками революції.

На запит, чи на основі договору Японія виступить проти Росії, колиб вона заключила окремих мир з Німеччиною—японський посол повернув питання, чи Росія думає заключити окремих мир.

На отвертий запит, що за намір має Японія на далекий схід—японський посол відповів, що Японія буде так поступати, як присудять союзники. Кореспондент просив успокоючої заяви проти розсвіаних вісток, що японський посол покинув Петроград—посол відповів, що він на таке питання не є приготований.

Наслідник Мілюкова—Терещенко.

Новим міністром заграничних справ в новім обєднанім кабінеті став на місце Мілюкова Михайло Терещенко. Новий міністер—Українець з роду, має 32 роки. Він має на Україні в Київщині цукроварні і соляні фабрики в Херсонщині. Він переїхав Европу вдовж і шир. Говорить німецькою, французькою й англійською мовою. Студіював 1906-1909 в Лїяпцігу національну економію.

Напади й провокації „чорної ради.“

Штокгольмські часописи доносять: До міністра справедливости Керенського приступив незвїстний чоловік, іменем Муїн, який хотів убити Керенського. Замахові перешкоджено. „День“ сповіщає, що Чхеїдзе дїстав такий лист погрози від тайної організації:

„Чорна рада“ уважає вашу діяльність небезпечною і вона порішила зробити вам кінець.“

Державна краса й герб Росії.

З Петрограду сповіщають: Правна рада тимчасового правительства признала двоглавого орла без корони і жезла і давні три краски російські, як незв'язані з династією, обовязковими для нової Росії.

Заява канцлера Бетмана Гольвега в справі воєнних цілей.

В німецькій парламенті дня 15. мая підняли питання консерватисти голосом д-ра Резіке до канцлера куди він їде, а крайні соціалісти запитали голосом Шайдемана в справі воєнних цілей. Їм відповів державний канцлер Бетман Гольвег довшою промовою, головні думки якої є такі:

Видати заяву в справі воєнних цілей під теперішню хвилю є проти інтересів держави. Правительство не хоче брати участі в суперечці поглядів щодо воєнних цілей з боку різних партій. Канцлер не стоїть по боці ніякої партії, тільки під цимом німецького народу. А до того не бачить ся з боку Англії й Франції ніякої готовності до миру, ані поупущення своїх безграничних завойовницьких цілей разом з цілями господарського знищення. Останній голос з Лондону й Парижа голосив: „Воєнні цілі, які ми проголосили перед двома літами, остають ся далі незмінні!“ Політика уступки супроти їх жадань була би найнегіднішою невдячністю проти наших воєвників над Есною і апід Аррас. Вона була би рівнозначною з підданством ворогам нашої вітчизни. (Живі оплески).

Що до східних наших сусідів, що до Росії, то нова Росія відмовила ся від всіх насильних завойовницьких планів. Чи Росія зможе і схоче поділати в такій думці на своїх союзників, годі предвидіти. Без сумніву старала ся Англія з помічю всіх своїх союзників привязати Росію далі до англійського воєнної і понівечити російські бажання негайного приведення світа до миру.

Як Росія хоче бути далека від дальшого проливу крови своїх синів, як зрічеть ся за себе завойовницьких плянів, як схоче відновити з нами трієке, одноцільне й мирне співжиттє, тоді Німеччина не буде робити домагань, які суперечили би свободі й волі народів і були би жерелем нового ворогування з Росією. (Бурливі оплески). Він не сумніваєт ся, що дасть ся досягнути згоду оперту на взаємні, чесні й порозумінні, яка виключатиме кожне

насильство і не оставить ніякого недовіря. (Гучні оплески)

Німецьке мілітарне положення стоїть так добре, як ніколи не стояло у цій війні. Зі заходу не пробють ся вороги мимо великих втрат. Німецькі підводні судна працюють зі зростаючим успіхом, самі їх діла говорять за себе.

Далі звернув ся канцлер до неутраляних, передовсім до Іспанії, яка остояла ся на своїй самостійній і сильній політиці, яка принесє їй плоди і будучий розцвіт. А вкінці заявив повну надію, що зближаєт ся до доброго кінця і німецьке правительство в повній єдності з начальною командою буде говорити про мир, який принесє свободу в необмежнім розвитку сил Німеччини, щоби з крови і жертв повстала держава і народ—нові сильні, незалежні, незагрожені ворогами, заборолом мира і праці.

Ця бесіда найшла одобрення центра у слові посла Шпана, що заявив: Вистарчає це нам, що керівничі держави не стоять за безмежені завойовничі плани, ані за думку мира без ніяких анексії і відшкодовань.

ВІЙНА.

Пятий тиждень офензивних західних союзників проти німецького фронту не досягнув великої ціли: проломання німецьких ліній. Велика офензива розсипала ся на велике число місцевих сутічок, які не ведуть до успіху; ціля англійсько-французька офензива досягнула **жертвої точки** і приносить тільки втрати в людях.

Визвані Італійці до помічі на Італійським фронті підняли дев'ять офензиву 600.000 армією над Сочою і не тільки не зискали нічого, але дїждали ся цілковитого випертя їх з лівого берега сеї річки серед великих втрат. Так само ні на чім станула офензива Серая на сальоніцьким фронті.

На російським фронті спокій. Одна російська часопись пише, як повідомляє голяндська часопись, що Бог вислухав молитви Німців: „Боже, покарай Англію“ і покарав її, посилавши російську революцію в таку тяжку хвилю.

Вісти з Росії й зі світа.

ПОЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КИЇВІ.

В Київі отворили Поляки народний університет, щоби показати, які вони культурні і як дуже потребують на Україні своєї науки. Також зі Штокгольму, приходять вість, що Поляки старають ся виведнати у правительства перемінні сього народного університету на польський університет у Київі. Ог які гострі апетити! 2% Поляків хочуть окремого університету в Київі, а у Львові на українській землі не допустили Поляки до утворення українського університету!

УБИВЕЦЬ АВСТРІЙСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА МІНІСТРІВ ЗАСУДЖЕНИЙ.

У Відні відбув ся процес д-ра Фр. Адлера, що убив президента міністрів гр. Штїрка. Після признання його чоловіком відповідаючим

за свої вчинки засуджено його на смерть через повішення.

АМЕРИКАНСЬКА ПОГРОЗА РОСІЇ.

З Вашингтону подає вість „Morning Post“: Російському правительству подано до відома, що дальші потрібні кредити Америки стоять Росії на услуги, як що вона не заключить окремого мира з Німеччиною і уживе їх до воєнних цілей. Як би Росія без згоди союзників і Америки заключила мир, то в фінансовій помочи наступать перерва.

ЦАР ПИШЕ ІСТОРІЮ ВІЙНИ.

Як доносить „Утро Россіи“, цар робить щодня довгі прогульки, займаєт ся коло півтори години фізичною працею, а найбільшу частє дня пише. Працює він над історією війни від часу, як об'яв був начальну команду, до того потребує багато актів і кипжок, які дістати не

легко, бо лектура царської родини підлягає строгій контролі. Цар одержує всі газети, одначе він і цариця читають тільки заграничні, а саме німецькі газети, а російських газет не беруть до рук.

УКРАЇНЦІ ВИСТУПАЮТЬ З ЦЕНТРАЛІ ДЛЯ ВІДБУДОВИ КРАЮ.

Повна прибічна рада Централі для відбудови Галичини радила нині через цілий день над бюджетом від 1. липня 1917. до 30. червня 1918. р. Проводив віцепрезидент Гродзїцький. Через цілий час нарад предложив шеф технічної секції радник двора Інгарден бюджет сеї секції за згаданий час в загальній сумі 127,300.000 К.

По предложенню бюджету забрав голос В. Войнаровський, який зложив іменем українських членів прибічної ради заяву, що українські економічні організації взяли участь у працях Централі тільки на підставі рівноуправлення, як в області внутрішньої організації Централі, так і рівного розділу помічі на обидві половини краю. Тому, що умови, заключені в тій справі ще з намісником бар. Діллером не одержано, а предложений тепер прелїментар бюджету не дає певности справедливого поступовання супроти Українців,—не хочуть брати відповідальности за ужитє державних грошей і заявляють, що в дальших нарадах не будуть брати участя.

По зложенню сеї заяви членів-Українців опустили салию. Дискусія над бюджетом вела ся далі.

З таборового життя.

— „Сїч.“ В четвер 17. травня відбули ся чергові сходи Т-ва „Сїч.“ Прийнято 62 нових членів, в тім числі з робітничих команд 10. Так що тепер Т-во налічує 575 членів.

Крім бїжучих справ, багато часу уділено було дискусії, яку викликала заява т. Ан-ка про зложення ним обовязків голови Т-ва. Постановлено дати т-ві Ан-ві відпустку на тиждень з тим, що заступати його в цей час має сотник 1. сотні т. Б-ць, а звільнення т. Ан-ка від обовязків голови Т-ва доручено зарядові поставити на обговорення слїдуючих чергових сходи Т-ва.

— Генеральна Старшина. 21 й 22. травня відбуло ся чергове засідання Генеральної Старшини, яке тривало замість звичайних двох—6 годин.

Обговорено і прийнято тижневий звіт організації, ухвалено бюджет на місяць червень та порішено багато бїжучих справ.

Між иншим ухвалено скликати в п'ятницю 25. травня Народну Раду і в цій справі зібрати ся на надзвичайне засідання в середу 23. травня для обговорення звітів які мають бути предложені Народній Раді.

Листи з роб. команд.

Тяжку для нас звістку принесла часопись „Громадська думка“, в якій ми прочитали, що Пан Президент С. В. У. Олександр Скоропис занедужав,—бо його біль—це наш біль.

Спїшимо відкликнути ся на це горе, і бажаємо Панові Президентові як найскорше видоровіти.

Хороня, Боже, борця за святе діло!

Команда № 2935, Reiskirchen, kreis Wetzlar.

ГЕНЕРАЛЬНА СТАРШИНА

повідомляє, що в п'ятницю, 25. травня 1917 р., о 9. годині рано відкрито буде наради нової НАРОДНОЇ РАДИ (парламенту) в залі

— СІЧИ. *—*

Сторонні люде можуть бути присутними лише по одержанню карт вступу з Канцелярії Генеральної Старшини в урядові години (що дня з 8½ до 10 рано).

ОГОЛОШЕННЯ.

З днем 29. мая с. р. розпочаєт ся у т-ві ім. М. Лисенка

курс гри на бандурі, який буде відбуватись 5 разів на тиждень.

Години науки визначить ся відповідно тому, як буде догіднійше товаришам, які записуть ся на цей курс.

Рівночасно мусять товариші, які хочуть користати з цієї науки, ходити на КУРС ТЕОРІЇ НОТ, який уладжує тов. Лисенка що дня почавши від понедїлка 21. мая.

Вписи на обидва курси приймає тов. дїрїгент хора Демченко, III бл., 2. барак.

Православне брацтво св. Кирила і Методія запрошує співаків до церковного хору. Спів відбуваєт ся в будинку церкви—у п'ятницю від 7 до 8 год. веч. і у недїлю о 10. годині рано.

Гвана Ярмана, чернигівської губ., борзєнського повіту, с. Махнівки, прохає відкликнути ся, повідомити про свою адресу, його односельчанин Яків Шевченко, таб. Salzwedel, Barack U. A.

Тільки що одержані редакцією слїдуючі книжки, які можна виписувати на робітничі команди:

- 1) Твори Тараса Шевченка (повне) третє виданнє т. I-2 м., т. II-2 м.
- 2) Календарик на 1917 рік.—20 ф.
- 3) О. Кобець. В Тарасову ніч.—25 фен.
- 4) Карта всіх народів Росії на німецькій мові.—5 фен.

Переписка Редакції.

Ком. Ehringshausen, № 959. Вислаємо вам часопись: „Громадська думка“ й „Вістник С. В. У.“ на імя Циганкова. Від вас одержано 80 ф., а 20 ф. відіслано назад на імя вартового.

Ком. Bauerbach, т. Осмак. Гроші ще не одержані. Календар і часопись вислаємо.

Ком. Wallmerod, № 1663. Гроші одержано. Шлемо вам: 2 серії карток—1 м. 50 ф. і буквар—30 ф., 1 стїпний календар—5 ф. Разом на суму 1 м. 85 ф.

Ком. Atzbach, № 536, т. Романченко. На вашу команду посилаєт ся 6 часописей. Невідомо коли ви дали гроші й з якої команди, тому не можемо виконати вашого проханья.

Ком. Almerfeld, т. М. П-к. Часопись вам посилаємо. Просимо повідомити нас, якому мужу довіря дали гроші й коли.

Тов. Опа-ко. Повідомляємо вас, що ви прийняли в т-во „Сїч“.

Ком. № 1634, т. С. Де-ка. Гроші ще не одержані. Календар „С. В. У.“ вислаємо.

До т.т., які просять ся з робітничих команд до табору.

Повернути до табору з роботи в цей час неможливо, тому, хто хоче виїхати стати свій вільний час на роботу, нехай користаєт ся нашими часописями, передвїжною бібліотекою, нехай вчить ся на команді, на скільки для цього буде змога.